

УДК:796.071.4(438)

Романчук О. В.

Львівський державний університет фізичної культури, м. Львів

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ В ПОЛЬЩІ

Анотація. У статті проаналізовані організаційні аспекти іншомовної професійно-орієнтованої підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту в Польщі на прикладі Академії фізичного виховання імені Броніслава Чеха у Кракові. Результати дослідження показали, що в академіях фізичного виховання Республіки Польща викладають іноземну мову як обов'язкову дисципліну. Навчання проходить на двох освітньо-кваліфікаційних рівнях ліценціат і магістратура для студентів денної, вечірньої та заочної форми. Кількість навчальних годин з дисципліни іноземна мова для студентів спеціальності фізичне виховання в Академії фізичного виховання імені Броніслава Чеха у Кракові становить 120 – для ліценціату денної та вечірньої форми і 80 – для студентів заочної форми. У магістратурі – 45 год. для денної та вечірньої форми та 20 год. для заочної форми навчання. Організація навчального процесу базується на диференційованому підході до формування груп.

Ключові слова: іншомовна професійно-орієнтована комунікація, підготовка фахівців, фізичне виховання і спорт.

Аннотация. Романчук О. В. *Организационные аспекты иноязычной профессионально-ориентированной подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту в Польше.* В статье проанализированы организационные аспекты иноязычной профессионально-ориентированной подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту в Польше на примере Академии физического воспитания имени Бронислава Чеха в Кракове. Результаты исследования показали, что в академиях физического воспитания Республики Польша преподают иностранный язык как обязательную дисциплину. Учеба проходит на двух образовательно-квалификационных уровнях: лиценциат и магистратура для студентов дневной, вечерней и заочной формы. Количество учебных часов из дисциплины иностранный язык для студентов специальности физическое воспитание в Академии физического воспитания имени Бронислава Чеха в Кракове представляет 120 – для лиценциата дневной и вечерней формы и 80 – для студентов заочной формы. В магистратуре – 45 часов для дневной и вечерней формы и 20 часы для заочной формы обучения. Организация учебного процесса базируется на дифференцированном подходе к формированию групп.

Ключевые слова: иноязычная профессионально-ориентированная коммуникация, подготовка специалистов, физическое воспитание и спорт.

Annotation. *Romanchuk O. Organizational aspects of foreign languages professional competence development of future specialists in physical education and sport in Poland.* The article deals with the organizational aspects of foreign languages professional competence development of future specialists in physical education and sport in Poland on the sample of Bronisław Czech Academy of Physical Education.

The results of the research show the Department of Foreign Languages as the main body for organization and providing educational process in foreign language.

The Department of Foreign Languages at the Bronisław Czech Academy, Faculty of Physical Education in Krakow deals with organizing and conducting foreign language classes. General vocabulary as well as languages for specific purposes are taught there. Foreign language classes are based on university study programmes and curricula for students and doctoral candidates, and are both mandatory and elective. Department of foreign languages also deals with the development of specialised educational assistance, cooperates with other university departments, translates scientific papers, evaluates students' language competences before scholarships abroad, participates in doctoral examinations and organizes different courses in foreign languages for university employees. The Department of Foreign Languages consists of five language units: English, German, Roman languages, Spanish and Russian. The main aim of Department of foreign languages is to give students an opportunity to continue learning of a chosen language and enable them to use specialized lexis in physical education, tourism and leisure, rehabilitation, sport and sport management, and to develop the ability to use a foreign language in expert literature.

Key words: foreign language professional competence, specialist training, physical education and sport.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Інтеграція України у європейський простір зумовлює необхідність перегляду і реформування вітчизняної вищої школи, оскільки вона не в повній мірі відповідає вимогам сучасного суспільства. Державна політика у сфері вищої освіти чітко спрямована на підвищення її якості і конкурентоспроможності в нових економічних і соціокультурних умовах. Саме тому серед стратегічних напрямів розвитку вітчизняної вищої школи визначена модернізація її структури, змісту та розвитку на засадах компетентнісного підходу, узгодженого з новою структурою освітньо-кваліфікаційних рівнів та з національною рамкою кваліфікацій [1].

Розширення й оновлення освітняського діапазону вимагає створення технологій професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту, спрямованих на підвищення кваліфікації, професійної компетентності, конкурентоспроможності відповідно до зростаючих умов на ринках праці. Тому професійно підготувати майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту, здатних цілком відповідати високим професійним орієнтирам ХХІ століття, є складним і відповідальним завданням.

Винятково важливого значення набуває професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах, де забезпечується не тільки спрямування навчально-виховного процесу на озброєння майбутніх фахівців спеціальними знаннями, уміннями і навичками, а й розвиток професійно значущих якостей особистості майбутнього фахівця фізичного виховання та спорту, її інтелектуального потенціалу, можливостей, інтересів, нахилів, мотивів і ціннісних настанов [2].

Концептуальні положення щодо змісту і організації професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах базуються на засадах Конституції України, Законів України "Про освіту", "Про вищу освіту", Державної національної програми "Освіта" ("Україна XXI століття"), Національної доктрини розвитку освіти, Болонської декларації (1999), Євросоюзу, рекомендаціях ЮНЕСКО, які наголошують на необхідності фундаменталізації, неперервності, диверсифікації й гнучкості навчання.

Питання професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту в Україні та за кордоном досліджувалися в працях Л.П.Сущенко, М.В. Данилевич, І. Гринченко, І.А. Лисенко, . Зазначимо також, що Е. Вільчоський та В. Пасічник вивчали особливості професійно-педагогічної підготовки вчителів фізичного виховання у Польщі [3]. Н. Долгова зосередила свою увагу на аналізі хореографічної підготовки студентів в академіях фізичного виховання Польщі [4]. У працях М. Данилевич, У. Проценко, Т. Пантюк проаналізовані шляхи оптимізації системи підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту у вищих навчальних закладах України [5]. Іноземна мова виступає невід'ємним компонентом освіти, а володіння нею – це не лише показник високого культурного рівня особистості, а й запорука її успішної професійної діяльності. З огляду на це, проблема формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей набула особливої актуальності й стала предметом низки наукових досліджень [6].

Лише окремі аспекти вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції студентів вищих навчальних закладів галузі фізичної культури та спорту заторкуються у роботі У. Проценко, О. Романчук. [7].

Однак не вирішеною частиною цього досить актуального питання залишається аналіз основних шляхів і способів формування іншомовної комунікативної компетенції як педагогічної проблеми в світі.

Останнім часом змінився статус іноземної мови в суспільстві. Найважливішим завданням для випускників немовних спеціальностей стає не тільки практичне оволодіння іноземною мовою, але і придбання тих соціокультурних та комунікативно поведінкових навичок і вмінь, які в подальшому їм ефективно допоможуть.

Зазначимо, що розширення міжнародного співробітництва вимагає від сучасного фахівця володіння іноземною мовою на принципово новому рівні – як інструментом, який дозволяє не тільки вільно орієнтуватися в сучасному суспільстві, але і якісно виконувати свої професійні функції, розширювати свій професійний і культурний кругозір в процесі залучення до різноманітних джерел інформації. Вивчення досвіду викладання іноземної мови, формування професійно-орієнтованих комунікативних навичок у вищих навчальних закладах країн Європи допоможе удосконалити навчальний процес в Україні.

Тому метою цієї розвідки є дослідження організації іншомовної професійно-орієнтованої підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту Польщі. Завдання дослідження: 1) вивчити та узагальнити спеціальну літературу з предмету дослідження; 2) проаналізувати організацію навчального процесу з іноземної мови для майбутніх фахівців з фізичного виховання у Польщі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підготовка фахівців з фізичного виховання та спорту у Республіці Польща здійснюється у шести академіях: Академія фізичної культури імені Е. П'ясецького в Познані, Академія фізичного виховання імені Юзефа Пілсудського у Варшаві, Академія фізичного виховання в Катовіцах, Академія фізичної культури у Вроцлаві, Академії фізичного виховання і спорту імені Енджея Снядецького у Гданську, Академія фізичного виховання імені Броніслава Чеха У Кракові. Система підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту у Польщі має два основні освітньо-кваліфікаційні рівні: ліценціат (термін навчання три роки) та магістратура (термін навчання два роки). Навчальний процес провадиться згідно стандартів освіти Міністерства науки і вищої освіти. У цьому дослідженні ми зосередили увагу на вивченні організації іншомовної професійно-орієнтованої підготовки в Академії фізичного імені Броніслава Чеха У Кракові. Кафедра іноземних мов в Академії фізичного виховання імені Броніслава Чеха у Кракові займається організацією та проведенням занять з іноземної мови професійного спілкування (*languages for specific purposes*) та загального курсу (*general vocabulary*). Заняття з іноземної мови проводяться відповідно до навчальної програми для студентів та здобувачів наукових ступенів. Передбачено як обов'язкові так й елективні програми. Кафедра іноземних мов співпрацює з іншими кафедрами університету, перекладає наукову літературу, оцінює рівень знань студентів перед стажуванням за кордоном, бере участь в іспитах для здобувачів наукового ступеня, проводить курси іноземних мов для працівників університету.

На кафедрі функціонує п'ять відділень: англійської мови, німецької мови, романських мов, іспанської мови російської мови. Основна мета діяльності цього підрозділу дати можливість студентам поглибити знання з іноземної мови та набути навичок володіння спеціальною лексикою з туризму і рекреації, реабілітації, спорту і спортивного менеджменту; розвинути вміння використовувати іноземну мову для роботи над літературою з фаху [8]. Навчальні програми для спеціальностей фізичне виховання, фізіотерапія містять дисципліну іноземна мова.

Навчальна програма для спеціальності туризм і рекреація передбачає викладання двох іноземних мов. Студенти продовжують вивчати ту мову, яку вивчали у середній школі, друга – це мова за вибором. У кожній навчальній групі є 17 студентів. Поділ на групи здійснюється відповідно до рейтингу з іноземної мови при вступі в академію. Під час першого заняття проводиться лексико-граматичний тест для точнішого визначення рівня знань і правильного поділу на групи. У процесі навчання не передбачено зміни групи. Відвідування занять є обов'язковим. У кінці кожного семестру є форма контролю (*pass*). До підсумкового іспиту допускають студентів, які склали усі проміжні форми контролю *passes*. Усі вступники до Академії фізичного виховання у Кракові повинні заповнити аплікаційну форму щодо мови, яку вони вивчали у середній школі і другої

мови для студентів спеціальності туризм і рекреація. Аплікаційну форму можна завантажити і віддрукувати зі сторінки кафедри іноземних мов. Вибрана мова є обов'язковою до вивчення упродовж усього навчання в академії. Оскільки кількість студентів у групі є обмежена, то їх формують на основі набраних балів на випусковому іспиті у середній школі (матура). Студенти з вищими балами з іноземної мови мають право вибору, інші – заповнюють вільні місця у групах. Студенти спеціальності туризм та рекреація вивчають дві іноземні мови: курс основної мови (та, яку вивчали у середній школі) триває шість семестрів; другої іноземної мови – чотири семестри (мова за вибором, окрім англійської).

Права та обов'язки студентів. Студенти повинні відвідувати усі заняття. У разі відсутності вони повинні представити викладачу медичну довідку чи пояснення тьютора. Студенти, яким надано право навчатися за індивідуальним планом (ITS), повинні повідомити про це викладача на початку кожного семестру і визначити умови складання тестів та іспитів. Студенти, які приходять на навчання з інших академій чи університетів, беруть участь у програмах обміну повинні повідомити про це кафедру з метою визначення різниці в академічних планах і вибору навчальної групи. Бали і оцінки набрані під час попередніх мовних курсів чи програм не зараховуються автоматично. Студенти, які пропустили заняття через хворобу, після представлення медичної довідки, повинні упродовж двох тижнів скласти тести чи іспит. Терміни складання та вимоги можуть визначатися викладачем індивідуально. Студенти можуть перейти в іншу групу лише упродовж перших трьох занять першого семестру вивчення дисципліни. Для цього потрібно представити письмове пояснення підписане викладачем іноземної мови та представником деканату (DFL). Специфічні вимоги та правила щодо вивчення дисципліни пояснює викладач на початковому етапі викладання [8].

Оцінювання. При отриманні оцінок за проміжні форми контролю (passing grades) беруть до уваги відвідування та активність на заняттях, складання 84 – 89 % (good plus), 90 – 100 % (very good), додаткове читання літератури з фаху, підсумок пройденого матеріалу (making up for the course material). Студенти, які проходять повторний курс повинні відвідувати заняття як свого рівня так і попереднього впродовж одного академічного року, спочатку нижчого, потім вищого рівня.

Іспити. Кожен курс, як обов'язків так і елективний, закінчується письмовим або усним іспитом. Письмові завдання розроблені викладачами кафедри за типовою схемою. Після допущення деканатом проводиться іспит.

Таблиця 1

Шкала оцінювання

№	Результат (у %)	Оцінка
1	0 – 54 %	незадовільно;
2	55 – 65 %	задовільно;
3	66 – 72 %	задовільно з плюсом;
4	73 – 83 %	добре;
5	84 – 89 %	добре з плюсом
6	90 – 100 %	дуже добре.

Форма проведення усного іспиту обговорюється в групі. Студенти можуть вибрати між представлення професійної статті, діалогом для перевірки навичок мовлення на побутову тематику та темою для дискусії. Студенти, які склали один з нижче зазначених іспитів звільняються від проходження дисципліни, а оцінка зараховується як підсумкова.

Таблиця 2

Сертифіковані іспити з іноземних мов

№	Назва іспиту	Мова
1	CAE (Certificate in Advanced English)	Англійська
2	CPE (Cambridge Proficiency in English)	Англійська
3	Diplôme Approfondi de la Langue Française D.A.L.F.	Французька
4	Diploma Superior de Espanol Como Lengua Extranjera	Іспанська
5	Deutsche Sprachprüfung für den Hochschulzugang DSH	Німецька
6	Kleines Deutsches Sprachdiplom	Німецька
7	Großes Deutsches Sprachdiplom	Німецька
8	Zentrale Mittelstufenprüfung (ZMP)	Німецька
9	Dyplom CELI Livello 4	Італійська
10	Dyplom CELI Livello 5	Італійська

Для кращого розуміння та з метою подальшого порівняльного аналізу представимо навчальний план з іноземної мови за напрямками підготовки [9].

TL – загальна кількість годин / кількість годин у семестрі / *E – підсумковий іспит

Фізичне виховання

3- річне навчання ліценціат (BS) денна форма/вечірня форма

Основна мова - 30/15/15/30/30*E, TL – 120 год.

2-річне навчання магістратура (MS) денна форма

Основна мова 1 - 15/15/15*E, TL – 45 год.

3- річне навчання ліценціат (BS) заочна форма

Основна мова - 20/10/10/20/20*E, TL – 80 год.

2-річне навчання магістратура (MS) заочна форма

Основна мова - 0/10/10*E, TL – 20 год.

Туризм і рекреація

3-річне навчання ліценціат (BS) денна форма/вечірня форма

основна мова - 30/30/30/30/30/30*E, TL – 180 год

друга мова - 30/30/30/30*E, TL – 120 год

2-річне навчання магістратура (MS) денна форма/вечірня форма

Основна мова - 30/30/30/30*E, TL – 120 год.

3-річне навчання ліценціат (BS) заочна форма

Основна мова - 20/20/20/20/20/20*E, TL – 120 год.

Друга мова - 20/20/20/20 TL*E, TL – 80 год.

2-річне навчання магістратура (MS) заочна форма

Основна мова - 20/20/20/20*E, TL – 80 год.

Фізіотерапія 3-річне навчання ліценціат (BS) денна форма/вечірня форма. Основна мова - 30/30/26/39*E, TL – 125 год. 2-

річне навчання магістратура (MS) денна форма/вечірня форма

Основна мова - TL 0 – 0 год.

2-річне навчання магістратура (MS) заочна форма

Основна мова - TL 0 – 0 год. [9].

Висновки. Результати дослідження підтвердили, що в академіях фізичного виховання Республіки Польща викладають іноземну мову як обов'язкову дисципліну. Навчання проходить на двох освітньо-кваліфікаційних рівнях ліценціат і магістратури для студентів денної, вечірньої та заочної форми. Кількість навчальних годин з дисципліни іноземна мова для студентів спеціальності фізичне виховання в Академії фізичного виховання імені Броніслава Чеха у Кракові становить 120 – для ліценціату денної та вечірньої форми і 80 – для студентів заочної форми. У магістратурі – 45 год. для денної та вечірньої форми та 20 год. для заочної форми навчання. Організація навчального процесу базується на диференційованому підході до формування груп. За наявності сертифікату про складання іспиту відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти студент звільняється від проходження дисципліни, а оцінка зараховується як підсумкова. Перспективними напрямками подальших досліджень є вивчення організаційних та методичних аспектів формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту в інших вищих навчальних закладах Польщі та проведення порівняльно-зіставного аналізу з вищими навчальними закладами України.

Література:

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні до 2021 р. [Електронний ресурс]: указ Президента України від 25 червня 2013 року №344/2013. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.htm>

2. Сущенко Л.П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04. / Л.П.Сущенко. – Київ, 2003. – 46 с.

3. Вільчковський Е., Вільчковська А., Пасічник В. Особливості професійно-педагогічної підготовки вчителів фізичного виховання у ВНЗ Польщі // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми / Вільчковський Е., Вільчковська А., Пасічник В. – Київ-Вінниця, 2006. – С. 270 – 274.

4. Долгова Н. О. Хореографічна підготовка студентів в академіях фізичного виховання Польщі / Н. О. Долгова // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. - 2015. - Вип. 129(2). - С. 138-141. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuPN_2015_129\(2\)_30](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuPN_2015_129(2)_30).

5. Protsenko U., Pantiuk T., Romanchuk O., Danylevych M. Improvement features of the Ukrainian physical education system // Journal of Physical Education and Sport (JPES), 16 (1), Art 19, pp.113 – 117, 2016.

6. Свириденко І. М. Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей / І. М. Свириденко // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. - 2015. - Вип. 58. - С. 309-311. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_58_118.

7. Проценко У., Романчук О. Формування іншомовної комунікативної компетенції студентів вищих навчальних закладів галузі фізичної культури і спорту // Z 40 Zbiór artykułów naukowych. Konferencja Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej " Filologia, socjologia i kulturoznawstwo. Osiągnięcia naukowe, rozwój, propozycje na rok 2015" – Warszawa: Sp. z o. o. "Diamond trading tour", 2015. – 53 – 56 str.

8. <http://www2.awf.krakow.pl/index.php/structure/language-centre>

9. http://www.awf.krakow.pl/pdf/studia/organizacja_2016_2017.

УДК 796.85:355.23 (075.5)

*Романчук С. В., Одерев А. М., Федак С. С., Афонін В. М., Лесько О. М.
Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів*

ДОСЛІДЖЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОЇ ДУМКИ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ ЩОДО ВАЖЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Анотація. У статті здійснено теоретичний аналіз та узагальнення даних з питань фізичної підготовленості військовослужбовців. Проаналізовано динаміку показників основних фізичних якостей. Виявлено основні недоліки, які не дають можливості вирішувати основні завдання фізичної підготовки курсантів вищого військового навчального закладу на етапі первинного становлення, можливі шляхи їх вирішення, основні напрями удосконалення військовослужбовців. Розглянуто тенденції досліджень фізичної підготовки у Збройних силах. Визначено вплив фізичної підготовленості